СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 26. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 3-го лютого 1942. No. 26. Jersey City, N. J., Tuesday, February 3, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Американські Сили Завдали на Пацифіку Сильні Удари Японським Морським і Летунським Базам - Советські Війська Вже Недалеко Дніпропетровська в Україні

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НИЩИТЬ ЯПОНСЬКІ БАЗИ НА ОСТРОВАХ МАРШАЛ І ГІЛБЕРТ

ВАШИНГТОН. — Американська Далеко-східна фльота під командою адмірала Честера Німіца, виконала перший могутній наїзд на японські бази, положені на островах Маршал і Гілберт, що лежить між Гаваями та Австралією. Цей несподіваний напад, в якому брали участь фльота та літаки, спричинив величезні шкоди японській фльоті та прибережним укріпленням. Підчас коли літаки бомбардували японські позиції з повітря, американські воєнні кораблі нищили з гармат японські мілітарні урядження на суші. Як подає департамент маринарки, американські втрати були надзвичайно малі; ушкоджено два кораблі та бракує 11 літаків, які не вернули до своїх баз. Щодо втрати в людях, то досі ще не стверджено, скільки згинуло, одначе й тут, як сподіються, втрати є значно менші в порівнанні з тими, що їх діznали японці. Цей переможний випад американської фльоти на японські бази на островах Маршал і Гілберт вказує, що американська фльота не тільки не втратила свого боевого духа, але ще переходить до офензиви.

АМЕРИКА МАТИМЕ СКОРО ПЕРЕВАГУ У ПОВІТРІ

ВАШИНГТОН. — Спеціяльний конґресовий комітет подає, що американська воєнна продукція є в стані осягнути та перегнати цей рівень продукції літаків, що її мають зараз Держави Осі. Американські літаки, подає згаданий комітет, будуть перевищати ворожі не тільки скількістю, але також і якістю. Подаючи про величезний поступ вперед, комітет стверджує, що плян президента Рузвелта — випродукувати 60,000 літаків цього, а 125,000 наступного року, — є цілком конкретним та дасться зреалізувати в цілости.

ОСТАТОЧНИЙ ОСЯГ ПАН-АМЕРИКАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту оголосив остаточні осяги пан-американської конференції в Ріо де Жанейро, що закінчилася минулого тижня з повним успіхом для держав західної півкулі, як і теж для цілого демократичного табору. В короткому, осяги конференції зводяться до таких постанов: дипльоматичне, фінансове й торговельне зірвання всіх американських держав з Державами Осі; економічна мобілізація американських республик для воєнних і післявоєнних цілей, включаючи встановлення міжнародної стабілізаційної валюти; вичищення цілої західної півкулі від шпигунів та пяти-колюмнівців тоталітарних держав та співпраця всіх американських держав в справі цензури проти Держав Осі; вкінці уніфікація всіх оборонних зусиль через пропоноване негайне скликання морської та мілітарної комісії до Вашингтону, зложеної з представників 21 республик.

РІОС ВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ ЧІЛЕ

САНТІЯГО (Чіле). — Справа проти тоталітарного табору віднесла велику перемогу в Чіле, коли в останніх президентських виборах дістав значну перевагу Хуан Антоніо Ріос, кандидат „народного фронту", демократичних, радикальних і комуністичних елементів. Його противник і дотеперішній президент, ген. Карлос Ібанез, якого зачисляли до тих, що симпатизували з тоталітарними державами, втратив керму чілійської республики. Як відомо, підчас пан-американської конференції в Ріо де Жанейро, Чіле з Арґентиною заняло було дещо відмінне становище від прочих американських держав. На ділі з усіх американських республик лиш ці обі останні далі вдержують дипльоматичні зносини з Німеччиною, Італією та Японією.

ДОМАГАЮТЬСЯ ОЩАДЖУВАННЯ ПАПЕРУ

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Роберт Ф. Джонс, републиканець з Огайо, висловив домагання на адресу Ліона Гендерсона, координатора цін, щоб уряд ощаджував папір та тим дав примір цілому народови. Твердячи, що уряд тратить $27,500,000 річно на інформаційні та пропаґандивні цілі, Джонс заявив, що велика частина цеї пропаганди, друкованої на тонах паперу, йде до коша без ужитку. Тому говорив він, уряд повинен завести певні міри щадження, що евентуально може стати прикладом для цілого краю.

УРУГВАЙ ХОЧЕ ДОПОМАГАТИ СОВЕТСЬКІЙ РОСІЇ

МОНТЕВІДЕО (Уругвай). — Альберто Ґуані, міністер заграничних справ, заявив на пресовій конференції, що Уругвай є схильний визнати Советський Союз як не воюючу державу та дати дозвіл на вїзд советським кораблям, якщоб зайшла на це потреба. Він рівнож заявив, що пропозиції деяких конґресменів, щоб відновити давно зірвані дипльоматичні зносини з СССР, не були ще розглядані.

З усіх сторін краю і світа, від коронованих голов і найвищих достойників, від генералів і вояків, як і від міліонів звичайних громадян поплили до Білого Дому побажання з нагоди 60-ліття Президента Френклина Д. Рузвелта.

НЕЗВИЧАЙНИЙ УСПІХ „ЗАПОРОЖЦЯ ЗА ДУНАЄМ" В НЮ ЙОРКУ

Коли в наших обставинах на виставу прибуде стільки люда, що в великій галі прямо рушитись не можна; коли тих людей буде понад дві тисячі; і коли таке станеться з нагоди вистави старого „Запорожця за Дунаєм", як це було в Ню Йорку, дня 1. лютого 1942. в Вебстер Гол — то таки треба признати, що на таке явище вплинули не тільки мельодійність та побутовість „Запорожця", але в першу чергу знамениті артистичні сили, що цілковито вдоволили сподіванням і дали таку виставу, яка викликала буквально у всіх повне вдоволення і признання. Коби тільки не натовп людей, що був нераз перешкодою для артистів і тих, що хотіли ловити кожний звук і кожне слово... Про все те, як воно було, подасть окреме критичне, фахове звідомлення. Тому обмежимось тільки до того, що скажемо, що пані Марія Сокіл як Одарка, а п. Ст. Козакевич як Карась віддали свої ролі в незвичайно культурно-артистичний спосіб. Голоси їх звучали знаменито, як і знаменито вони грали. Дуже доброю Оксаною була пані Ольга Лепкова. Те саме можна сказати про п. М. Шандровського як султана. А панове М. Мельник і Д. Тулин, себто Андрій і турецький старшина, достосовувались до попередніх, так, що цілість, разом з хором, як і орхестрою, вийшла дуже добре. Усім артистам, як і п. Антонові Рудницькому, артистично-музикальному провідникові вистави і Українській Оперовій Компанії, що виставила „Запорожця", справила публика гарячу овацію.

ГАРМАТИ КОРЕГІДОРУ НИЩАТЬ ЯПОНСЬКУ ФЛЬОТИЛЮ

ВАШИНГТОН. — Департамент війни подає, що далекосяглі американські гармати, уміщені в твердині Корегідор, розбили згромаджені японські кораблі та барки, що готовилися правдоподібно до нападу на саму твердиню. Рівночасно з тим воєнні комунікати подають, що американсько-филипинські війська під командою ген. МекАртура, відбили кількакротні напади японців на півострові Батаан. Ці успіхи американської зброї знівечили, бодай часово, дальші пляни японського наїздника для захоплення Корегідорської твердині та півострова Батаан.

ПОВСТАННЯ НА КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

ЛОНДОН. — Асошієйтед Прес доносить з Лондону, що представник Карпатської України в чехословацькій державній раді в Лондоні, п. Цебер, заявив, що на Карпатській Україні існує велике повстання. Десять тисяч карпатських українців підняло повстання проти мадяр і зводить з ними криваві бої. Біля міста Тускі повстанці напали на мадярів, вбили 30 вояків і висадили в повітря військові магазини. Те саме вони зробили біля міста Керечин.

СІНГАПУР ВІДБИВАЄ ОБЛОГУ

СІНҐАПУР. — Перший раз заговорили гармати сінґапурської твердині. І то не з боку моря, але з боку суші, чого будівничі цеї твердині найменше сподівались. Вони не припускали, що японцям вдасться продертись через 500 миль здавалось непрохідних нетрів і затакувати сінґапурську базу з боку суші. Але остров, на якім побудована сінґапурська база і твердиня таки є відділений від суходолу проливом шириною пересічно на одну милю. Це творитиме тепер головну британську оборону. Всі британські війська тепер відтягнене з маляйського суходолу: Британці також зірвали динамітом одинокий довгий міст, що сполучував суходіл з островом. В останніх часах британці поустановляли багато гармат звернених в напрямку суходолу. В базі Сінґапур звичайно перебуває 700,000 місцевого населення. Внаслідок війни те число мусіло значно зрости. Комендант сінґапурської залоги, ґенерал Персівал, видав заклик до населення, кажучи, що Сінґапур мусітиме зазнавати ріжні воєнні удари, подібно до інших міст затронутих війною. Але коли інші міста видержують, видержить і Сінґапур. Японські джерела розпускають вістки, що Сінґапур вже так немов би впав, бо водопроводи до нього ведуть з суходолу, а суходіл є в руках японців і ті відтяли доплив води. В Сінґапурі, одначе, є власні збірники солодкої води.

ГІТЛЕР ПОГРОЖУЄ СОВЕТАМ

БЕРН. — Мілітарні знавці застановляються над тим, на скільки правди міститься в погрозах Гітлера на адресу Советів. Минулого тижня Гітлер виголосив промову, в якій заявив, що німці на советськім фронті мусіли дещо відступити, але причиною цього не є советський вояк, тільки зима. Як прийде весна, говорив Гітлер, то німецька побідоносна армія знов вдарить в Советів і знов віднесе блискучі перемоги. Знавці над тим застановляються, бо ще ніколи такого не бувало, щоб вожд якоїсь армії наперед зраджував свої пляни та погрози, що ось він у тім часі зачне офензиву. Таке нераз заповідали політики, але Гітлер тепер не так політик, як вожд німецької армії. В згаданій промові Гітлер також говорив, що тепер не обіцює німцям вигри в біжучім році. Коли війна закінчиться, він не знає. Запевняв лише, що вона для німців скінчиться перемогою.

СОВЕТСЬКА ПРОДУКЦІЯ ЗРОСТАЄ

ЛОНДОН.—Не звертаючи уваги на окупацію важних советських промислових центрів з боку німців видайність советського промислу, зокрема воєнного, зросла на 40% в порівнанні до видайности з 1940. Совети вже здавна побудували зародки воєнного промислу в Уралі. Внаслідок війни вони той промисл поспішно розбудували, перевозячи до нього важні машини, а то й цілі фабрики з західних околиць.

СМЕРТЬ НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛА

ЛОНДОН. — Ще один ґенерал вмер наглою смертю. Ним є ген. Ганс Гофман, державний секретар Баварії. Як подавали німецькі кола через радіо, він умер на удар серця. Гітлер зарядив державний похорон для нього, разом з усіма приналежними йому почестями.

ГАРАКІРІ ЯПОНСЬКОГО ГЕНЕРАЛА

ЧУНКІНГ. — Китайські кола говорять, що японський ґенерал Коречіка Анані, який командував військами біля Чанґши, поповнив самогубство. Той ґенерал потерпів страшну невдачу біля Чанґші Його армія була цілковито розгромлена й залишила на полі бою біля 60,000 трупів. Після того цей ґенерал не міг перенести цеї „нечести" і поповнив гаракірі.

КВІСЛІНГ ПРЕМІЄРОМ

ОСЛО. — При німецькій підмозі Відкунд Квіслінг став норвежським премієром. Церемонія впровадження Квіслінга на премієрську посаду Норвеґії відбулась в одній твердині, де стаціонує німецький полк і під стінами якого німці нераз виконували засуд смерти на норвежських патріотах. Німці здобуться тепер з тим Квіслінгом заключити мир.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918,

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„Пожиточний День"

До голосів з краю і цілого світа, що виявляли свої радісні почування, що наш президент, Френклин Д. Рузвелт, маючи 60 років життя, далі повний сили, енерґії й віри в перемогу людскости над темними і брутальними силами — долучився, очевидно, теж голос американців українського походження, а далі — долучилися ще й почування цілого українського народу, що був і далі є нещасною жертвою насильства.

Та якже глядить сам Президент на свої уродини? Отже Він заявив, що тепер не час на забави і радість з нагоди таких подій як уродини. Але тому, що радість і забави, звязані з його 60-літніми уродинами, є чимсь іншим ніж звичайною забавою, Він радіє з гуманітарних почувань, виявлених у той день, у якому навіть в ті часи воєнної грози, ми памятали за малих і нещасних дітей, за тих, що в першій весні життя стали каліками. Ось тому, а не задля чого іншого, вважає Президент день своїх 60-літних уродин „пожиточним днем". У той день американське громадянство так щедро відгукнулось „даймами" на допомогу боротьбі з дитячим параліжем, що вже є запевнена допомога в лікуванню дітей тих батьків, що пішли чи підуть до армії. А далі запевнено теж і стейтові комітети, що займаються боротьбою з дитячим параліжом, щоб не журились цього року фондами. Що більше, звідси поширилась допомога на боротьбу з цею хворобою теж і на краї Латинської Америки. І то теж у звязку з уродинами Президента.

Маючи те все на увазі, треба признати, що вже з цього одного боку уродини Президента — є пожиточним днем" не тільки для нашого краю, але й для інших, де уже свідомо звязують імя Рузвелта з гуманністю.

Та це, що сталося чи діється з уродинами Президента, є, на нашу думку, тільки символом, який вказує на далеко вищі й важніші цілі, до яких Президент прямує. Знову виразом розуміння тих цілей з боку загалу є ті побажання, що їх дістав Президент з фронту, від американських вояків, що стоять в джунґлях, на Филипинах, в обличчю смерти і звідтам засилають побажання і молитви, щоб Бог дав Президентови здоровля і сили. Ось ті голоси є ще важніші від тих, що їх надіслали короновані голови і високі достойники, бо це голоси тих, що дійсно заважуть на тому, чи край віднесе перемогу над ворогами, а тим самим, чи Президент зможе потім завести в світі той „новий лад", що зробить кінець диктатурам і насильству. Усе те відчувають тепер навіть і ті, що завзято поборювали Президента і Його політику. Навіть вони пишуть тепер з нагоди 60-літніх уродин Президента, що треба дякувати Божому Провидінню, що маємо нині в Білому Домі таку людину, якою є — Френклин Д. Рузвелт. Коли таке пишуть політичні противники, то хіба більшого признання Президент уже дістати не може. Крім цього такі заяви це великий здобуток, бо це означає — єдність, обєднання усіх під одним проводом для здійснення спільної й великої цілі.

Війна Америки за Волю Всіх Народів

(Для „Свободи").

Підчас першої великої війни в Америці — підчас революції від 1775 до 1783 р. — американці боролися за своє власне визволення, щоб самі в своїй країні могли жити по демократичному як власні господарі. Підчас другої ще більшої війни в Америці, від 1861 до 1865 р., американці билися самі між собою за те, щоб позбутися тих причин, які внутрі розеднювали Злучені Держави як державу, як і за те, щоб всі американці, чорні чи білі, могли жити поруч як рівні й однoправні громадяни. **Знову в році 1914-тім почалася третя велика війна, якої друга половина почалася у вересні 1939 року, і то не на американськім суходолі, а яка повинна допровадити людство до цілковитого визволення від поневолення, диктатури й тиранії.** У першій частині Світової Війни допомога Злучених Держав стільки заважила, що війна на полі битви випала в користь Аліянтів, противників Німеччини. Та, на жаль, не заключено миру у Верзаю на підставі 14-тьох мирових точок американського президента Вилсона, але головно на підставі упереджень французького премієра й міністра війни Клеманса. Не перебудовано Европу згідно з пляном демократичного американського президента, але згідно з традиційними ворожнечами держав і народів Европи. І власне тому, що Америці не вдалося з голосом свого президента, Вилсона виграти теж і на мирових нарадах у Верзаю, Европа 20 літ пізніше знову скотилася у пропасть війни.

Тож в дійсности Світова Війна, що почалася в 1914 р., і надалі продовжається. І надалі Злучені Держави беруть у ній участь. **Тому саме повинні тепер всі американці памятати, що цей раз сила Америки повинна вирішити війну не тільки на полі битви, але й на полі замирення світу по війні.** Як найбільша, чисто демократична сила світу, Америка повинна запрягти цілу свою народньо-державну силу до виграння війни не тільки на полі битви, але й на полі замирення та перебудови світу по війні. (Та коли тепер говоримо про Америку, то не забуваймо, що маємо на думці Злучені Держави на чолі всіх держав і країн Північної й Полудневої Америки, бо, прийшло до одноцільности в думках, плянах і намірах між всіми американськими державами на нарадах у Ріо де Жанейро. Ще скорше прийшло до такої одноцільности в думках і плянах щодо війни між Злученими Державами та Канадою і Великою Британією).

У цій найбільшій війні світу, в якій Німеччина стремить до запанування над цілим світом, над всіми державами й народами, Америка повинна стреміти не тільки до повздержання Німеччини та її союзниць від поневолення світу й всіх народів, але й до визволення цілого світу від поневолення. Треба бодай тепер памятити за дух змісту мирової програми президента Вилсона і за головну засаду взяти Атлянтійський Чартер Рузвелта й Чорчила, щоб таким робом зовсім по демократичному перебудувати світ по війні, так, щоб кожний нарід мав рівні права головно щодо культурного й економічного розвитку. **Бож коли світ по війні не переміниться у Злучені Народи Світу, щоб кожний нарід міг культурно й економічно розвиватися на рівних правах, то напевно й теперішня війна буде тільки другою частиною Світової Війни.** Себто: треба буде сподіватися й третьої частини...

Коли по війні світ знову переміниться в окремі великі коробки, які називаємо державами, а в кожній коробці будуть і пануючі й поневолені народи, як це досі було, то спокою довго не буде, хочби і які ті коробки сильні були... У державі Злучених Народів Світу повинні мати однакові права для культурного й економічного розвою не тільки всі американські держави, не тільки всі країни Британської Імперії, але й всі народи Азії, Европи і навіть Африки. **Як громадяни Злучених Народів Світу, всі люди малиб однакові громадянські права.** Поляк не мав би причини нарікати, що німець має більші права. Українець не нарікав би, що більші права від нього має поляк або росіянин. Навіть бретонець, баск чи альбанець не малиб причини казати, що не можуть свобідно культурно й економічно розвиватись. І те саме відноситься до жидів і взагалі до всіх народів світу. **От за такий великий ідеал боротись, прибулоб кожному з нас канадійців та американців вдвоє захвату та охоти!**

О. Івах,
Винніпеґ, Ман.

Простір, який обіймають національні парки в Злучених Державах виносить більше як 8,000,000 акрів.

Середньо-Европейська Федерація і Польське Становище

Слово „федерація" не сходить зо сторін аліянтської преси. Чути його чимало серед аліянтських союзників в Лондоні, набирає воно чимраз більше права громадянства також і серед американської суспільности. Іде тут, очевидно, про федерацію будучої Европи в протиставленню Гітлерівському „новому ладові", опертому на поневоленні та гнобленні европейських народів „панівною" Німеччиною.

При кінці минулої світової війни змагалися дві ідеї за це, який лад запанувати має в Европі: перша, це ідея націоналістична, цебто принцип самовизначення народів, а друга, це загально світова концепція Ліґи Націй. Від Версаю аж до Мінхену триюмфувала перша концепція. Коли з одної сторони її примінили деякі народи тільки для своїх еґоїстичних і імперіялістичних цілей, то з другої сторни інші народи (Україна) впали жертвою цеї концепції. Ліґа Націй, маючи добрі заміри, але хиткі основи, не змогла виконати свого завдання. І тому прийшла катастрофа 1939 року.

Яка буде судьба Европи, коли переможцями в цій війні вийдуть Держави Осі, легко догадатись. „Новий лад" в окупованих тепер німцями країнах може бути зразком цього, що чекає Европу з рук Гітлерових „над-людей". Та яку орґанізацію прибере Европа при умові перемоги Аліянтів? Такі рішальні державні мужі як Рузвелт і Чорчил говорять тепер менше про повоєнні орядки, а більші про це, як цю війну виграти. Та це не означає, що вони не думають про це, як забезпечити сталий мир в світі. Атлянтійський Чартер дає загальні напрямні тої політики, яку поведуть вони по закінченні цеї війни. Та не зважаючи на те є затрівожені своєю долею менші европейські народи, а головно ці, що тепер стогнуть в німецькому ярмі. Це передівсім ціла Середня та Східна Европа, яка включає австрійців, чехів, словаків, поляків, українців, балтійські народи, відтак мадярів, румунів й балканські народи. Всі ці народи знають, що по поваленні німецького окупанта вони стоятимуть в обличчі другої тоталітарної загрози — комуно-совєтської. Цього ніхто навіть не оспорює, хоч офіційно Сталін є союзником з демократичними державами. Для нас особливо цікаві ті голоси, що виходять з польського боку. Часто на сторінках польської преси в Лондоні та в Америці подибуємо багато про цю середньо-европейську федерацію. Замітне те, що поляки, обговорюючи ці справи, коли мова про їхнє відношення до чехів й інших народів, то вони говорять доволі отверто. Зате невиразно, коли іде про українців та білорусинів. Від отвертого ставлення цеї справи здержує поляків з одного боку страх перед Сталіном, що то тепер претендує на опікуна українського народу, але також, як нам здається, їхня нещирість у загальному, коли ходить про українську справу. З цього боку свого роду „ухил" становить стаття, поміщена в нюйорській польській ґазеті „Нови Свят" (неділя, 25. січня 1942 р.), в якій якийсь Г. Б. пише про згадану вище федерацію не так, як ми звикли читати по польських ґазетах. Пише п. Г. Б., що вправді між аліянтськими урядами в Лондоні йдуть переговори в справі федерації, але цього ще замало. Бо тільки поляки, чехи й серби мають свої уряди в Лондоні, а решта — ні. Він пише:

„Щоб така федерація була сильною, вона повинна обіймати також мадярів, румунів, литовців, лотишів, естонців, а може навіть українців і білорусів. Ці народи не мають своїх урядів на вільній британській землі. На чолі декотрих з них стоять уряди, що є залежні від німців.

„Але всі ці народи мають свої еміґрації. Мають їх передовсім в Америці. Знаємо, що підвалини чехословацької республики повстали в Америці. І нині маємо подібні явища. Творяться комітети польсько-чеської співпраці в ріжних містах Америки... Орґанізуються ріжні імпрези, покищо культурні та товариські, в яких беруть участь поляки, чехи, югословяни, румуни, а навіть українці".

Ми нарочно наводимо цей польський голос, щоб вказати, що вже є деякі й між поляками, що починають розуміти, що справа замирення Східньої й Середньої Европи не може бути розумно полагоджена без України і українців. Що більше, поляки, краще ніж хто інший, повинні знати, що сильна Україна буде барієрою, яка охоронятиме Польщу від загрози московського імперіялізму, подібно як Польща, Румунія, Мадярщина та балтійські народи можуть бути подібним муром, який здержуватиме німецький „Дранґ нах Остен" в напрямі України.

Та покищо, цей польський голос є виїмковим. Бо, наприклад, Іґнац Матушевскі, б. польський міністер, на сторінках таки того самого „Нового Святу" співає уже іншої. Він виразно пише, що Польща мусить мати границі з 1939 р., цебто Західньо-Українські й Західньо - Білоруські Землі. Про це недвозначно говорять теж речники польського уряду в Лондоні. З їхніх заяв виходить, що майбутня Польща розвине свої територіяльні амбіції до великих розмірів.

Цю тему порушив також англієць Джон Еванс в книжці **„Націстичний „новий лад" в Польщі"** (Jon Evans: "The Nazi "New Order" in Poland"). Адам Праґер, б. польський посол до сойму, в рецензії на цю книжку в **„Фрі Юроп"** (2. січня, 1942 р.) закидує йому „нещирість" в характеристиці польської політики в Сх. Галичині та опрокидує твердження автора, начеб існували такі ґрупи польських фашистів - імперіялістів, які хотілиб будувати польську імперію коштом Совєтської Росії (України). Правда, п. Еванс опрокидує ці польські затії не з точки українських інтересів, але совєтських, проте його твердження не менш важні, коли ходить про те, яке є дійсне становище поляків до проєктованої федерації.

Очевидно, що всюди тепер обговорювана справа федерації є важна і обходить всі народи. Вона обходить теж і народи: український і польський. Вониж собі сусідами! Колиж тепер цю справу порушують теж і урядові польські кола, то вони мусять своїм поступованням виказувати, що Польща не тільки бореться проти брутального німецького поневолення, але що вона теж не задумує поневолювати більше й українського народу. Що більше, Америка дає всебічну поміч польському урядові й обіцює помогти відновити польську державу. Але Америка гидиться теж і всяким поневоленням. І тому не дасть згоди на ті насильства, що були запроваджені в Европі по першій світовій війні.

Український нарід, що так дорого оплачує цю війну, викликану ненаситними диктаторами, бажає своєї волі та державної незалежности. Не годився він з крівавим режімом Сталіна, як і не годився з шовіністичною політикою поляків і румунів на українських землях. Він теж напевно не прийме „нового ладу" Гітлера.

Перша практика з реорґанізацією Европи в Верзаю показала, що не так легко погодити 500 міліонів европейських народів. Тепер приходить черга на другу спробу, яка передбачує великі федерації народів. Таку спробу можна тільки повитати.

Поляки, назагал, є за таку ідею, бо перш за все, серед таких войовничих сусідів як німці, самим полякам буде тяжко встоятись. Та буде інакше, коли сусідом демократичної Польщі буде сильна демократична Україна. Ось тому польські голоси щодо проєктованої централньо - европейської федерації з участю в ній українців треба повитати. Тільки, щоб польський лондонський уряд перестав уже раз їздити на старому, улюбленому „моцарствовому" конику... Сама тверда льоґіка життя, а надівсе сам інтерес, диктують полякам необхідність зміни їхньої політики відносно українців. І той буде між ними великим і розумним політиком, хто матиме відвагу ту основну зміну негайно перевести.

НА СЕЛІ

Повість

(44) М. ШКОЛИЧЕНКА

Гнат взявся за віжки і ньокнув. Коні смикнули разів три і аж тоді рушили сані, їх так уже замело снігом, що ледви можна було зірвати з місця. Коні пішли. Снігу за ніч понакидало так уже багато, що коні бродили по самі коліна і ледви везли. Проїхавши хвилин з десяток, Мисак звелів припинити коней і знову хотів подивитись на годинник. На цей раз Гнат попсував більшу половину усіх своїх сірників, але нічого не виходило, вони були сирі і тільки розмазувались та куріли. Сяктак умудрився Мисак доглянутись, що було уже пів до пятої години ранку.

— Скоро почне свитати, — завважив Мисак і почав закутуватись, бо не вважаючи на добрий кожух, шапку та папучі, він почував, що все мерзне більше тай більше. З початку мерзли плечі, коліна, а тепер чувся холод в усьому тілі.

— Тобі, Гнате, холодно? — запитав Мисак.

— Холодно, пане!

— Холодно й мені.

— Можеб нам потупати по снігу трохи?

— А сірники у тебе всі вийшли?

— Ні, є, та тільки вони дуже сирі.

— Дістань, та спробуємо розкласти вогонь.

Гнат дістав сірники, повставали з саней, розгребли ногами сніг, постягали з саней солому і почали вдвох потирати сірники. Попсували чимало, та сірники не займались. Мисак взяв з пачкою усі сірники, що зоставались ще і почав їх терти всі разом. Сірники загорілись, а незабаром зачервоніло і багаття. Солому палили не всю, а підкладали по віхтину і грілися. Соломи на санях було так багато, що Мисак і Гнат обидва нагрілись дуже добре, хоча соломи спалили не більше, як половину. Тепер вони підкладали по маленькому віхтику, аби тільки не переводивсь вогонь.

— Пройди, Гнате, та подивися, чи покривала з коней не позносило? — заговорив Мисак.

Гнат пішов до коней.

— Де вам не позносило, — у буланого одним тільки ріжком держиться, — розказував Гнат, поправляючи покривала.

Коні стояли, трусились і позирали інколи скоса на вогонь.

— Померзли, мої голубчики, — примовляв Гнат ласкавим голосом, накриваючи коней, а Мисак підкладав солому і піддував іноді.

Яким би ділом людина не занялася, а за роботою час минає хутчій, ніж без жадного діла, — так і з нашими подорожніми: вони незабаром запримітили, що почало видніти. Разом з свитанням почала ущухати й завируха; потихшав вітер і можна вже було бачити округ себе значно далі, ніж було попереду. Світло, здавалося наступало досить скоро і наші подорожні рушили з місця. Проїхавши за вітром з пів години, Гнат угадав місцевість і звернувся до Мисака:

— Так і є, ми заїхали, пане, в цегольник. І якже воно так вийшло? Це зовсім з другого боку села. Тепер уже я дорогу знайду! — і Гнат жвавійше пігнав натомлених коней.

— А це далеко від села? — запитав Мисак.

— Де нам далеко? І двох верстов не буде!

І справді незабаром супроти них виринули хати, колодязі, а через кілька хвилин вони були вже на вулиці, але віздили в село зовсім з другого боку.

— Казав я тобі — держи супроти вітру, — завважив Мисак, — а ти запевнив мене, сам відвертався від вітру, от коні і повернули за хвищею.

Як не сумно було у Мисака на душі, а тимчасом щасливий поворот у село не міг не радувати його. Він після того, як погрівся супроти вогню, дріжав усім тілом гірше, ніж до гріття, алеж не вважаючи на це почував себе в селі значно краще, ніж у полі, і думав тепер, як зробити йому, щоб вийшло краще, а не гірше: чи їхати до Нестеренка і повідомити, в чім діло, чи післати дути тільки Гната, а самому їхати прямо до дому у Затишок? Розміркувавши про це, він гукнув:

— Поганяй до Нестеренка! Знаєш, де він живе?

— Знаю!

Гнат погнав коней по ріжних вулицях і нарешті спинився біля воріт. Першою вибігла з хати Уляна Іванівна, а за нею матушка і дві баби.

— Господи! І що з вами трапилось? — дивлячись на Мисака трівожно запитала Уляна Іванівна.

— Хвища збила нас з дороги. Цілу ніч перебули у полі! — глухо і невиразно відповів Мисак.

— Слава Богу! Хоч вас спасла Цариця небесна, — промовила матушка, — а Нестеренчиха бідна, царство їй небесне, з пів години уже, як віддала Богови душу... І вона і дитинка — обоє загинули!

Матушка почала плакати, а Уляна Іванівна тимчасом хутко збігала в хату, одяглася, сіла в сані і звеліла Іванови їхати у Зашиток.

— Деж се солома ваша? — сідаючи в сані запитала Уляна Іванівна.

— Попалили і грілися, — буркнув Мисак. Він і перемерз дуже і соромно було йому, що не привіз лікаря і жаль колов у серце, що загинула молода, здорова ще людина.

Уляна Іванівна не говорила ні слова. Вона бачила, що і чоловік її і Гнат страшенно перемерзли і їм було не до розмови. Підїхавши до свого дому, вона хутко вискочила з саней, гукнула на діда Омелька, звеліла йому випрягти коні і все зробити, що слід, а чоловіка і Гната повела у господу.

(Кінець буде).

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та розповсюджено Загальною Радою Американської Єдности).

Голова Ради Воєнної Продукції Нелсон розвязав Бюро Оборонної Продукції (ОПМ), а завдання Бюра відносно продукції, купівлі, розпреділювання, матеріялів, цивільного постачання та розділювання замовлень передав ново створеній організації. В додаток Нелсон створив при ній відділ, який має час від часу подавати свої пляни та поради щодо поліпшення продукції.

Нелсон підкреслив дві головні різниці поміж старою та новою організацією: більша влада та більш визначена відповідальність нової в розвитку швидкости продукції. Він казав, що головним завданням організації є повна, всестороння мобілізація воєнних засобів, малих і великих.

Нелсон призначив Ернеста Канцлера для переведення переміни фабрик автомобілевої індустрії на воєнне виробництво. Канцлер матиме повне право робити все, що потрібно в тій справі, як казав Нелсон. Він заявив, що призначить ще стільки осіб з подібними правами, скільки буде потрібно.

Воєнний фронт.

Президент Рузвелт сказав на пресовій конференції, що вже створена спільна рада засобів Обєднаних Держав і спільні команди, та що робиться значний поступ в посиленню позицій Обєднаних Держав на південно-західнім Пацифіку.

Армія доносить, що військо генерала МекАртура відбило дальші атаки збільшених японських частин на півострові Батаан, завдавши тяжкі втрати ворогові з порівнюючо малими своїми втратами. Ціла 14 японська армія разом з іншими відділами дісталась на острів Лузон. Американці затопили один японський кружляк та один великий тенкер, 100 миль від Йоло та збили 16 ворожих аеропляні на Филипинах.

Фльота доносить: товаровий корабель Бразос затопився при зударі, 120 миль на південний захі[illegible]рас; протягом тижня підводні човни затопили корабель „Сіті оф Атланта", латвійський товаровий корабель „Силтвайра", тенкері „Коїмбра" й „Ален Джексон" та торпедували тенкер „Мелей". Фльота не повідомляє про кількість затоплених або захоплених підводних човнів, але каже, що „деякі з недавніх відвідувачів в наших територіяльних водах ніколи не повернуться назад з їх подорожі". Американська фльота затопила три ворожі торговельні кораблі недалеко затоки Токйо й сторпедувала ворожий корабель в 5,000 тон в затоці Бінанга.

Звіт населенню.

Бюро фактів і чисел, що керує інформаційною працею всіх федеральних агенцій для інформації населення про воєнну підготовку, видало брошуру під заголовком „Звіт Населенню". В ній говориться про оборону та воєнну програми від початку до теперішнього часу. В окремих частинах обговорюється справа контролі цін, контролі чужинців, воєнної економіки, виробництва всіх необхідних воєнних річей, цивільної оборони, фінансування війни та всіх інших ділянок державної підготовки.

Автомобілі, троки й ґуми.

Рада Воєнної Продукції (ВПБ) наказала спинити всяку продукцію пасажирських авт і легких троків з днем 1-го лютого. Виявляється, що всі військові вимоги можуть бути задоволені з запасів автомобілів, які будуть під рукою на той час та які не можуть бути продані без урядового дозволу. ОПА подає, що не передбачається розпреділання за дозволом вжитих авт, ні реквізицію приватних. ОПА дозволяє передачу автомобілів, куплених на виплату по контрактах перед 1. січня та повернення автомобілів в разі уневажнення контракту. Так само дозволяється священикам купувати нові ґуми на автомобілеві колеса. ОПА встановило сталі ціни на матеріяли, що їх вживається для направи зужитих ґум.

Шляхи сполучення.

Між-стейтова Торговельна Комісія дозволила залізницям підвищити оплати проїзду на 10 відсотків. Не будуть підвищені тільки спеціяльні оплати проїзду воякам і морякам на відпустці. Дано також дозвіл компанії „Рейвей Експрес Ейдженсі" збільшити оплату на 10 центів від пакунку післаного першою, другою чи третьою клясою.

Армія.

Президент сказав, що Обєднані Держави співпрацюють з Сполученими Державами, аби уможливити перевод до американської воєнної служби тих американців, що записалися до чужинецьких армій ще до війни. Секретар війни Стимсон оголосив закінчення плянів для створення 6-тої панцирної дивізії та двох додаткових ніґерських частин: одної пішої дивізії та одного летунського ескадрону. Нижча палата перевела та відіслала до сенату закон про уділення $12,500,000,000 на придбання 33,000 нових воєнних аеропляні та зарядження для них.

Фльота.

Президент Рузвелт зажадав від Конгресу $15,960,000,000 для фльоти та підписав закон, дозволяючий організування морських корпусів зі спеціяльно обмеженою службою, складених з ветеранів світової війни та старших мужчин для патролі та охорони важних фабрик. Фльота повідомляє, що студенти шкіл і каледжів, які ще не мають 20 років, можуть записатися до морських резерв. Їм буде дозволено закінчити біжучий шкільний рік перед вступом до служби.

Цивільна Оборона.

Президент зажадав від Конгресу $100,000,000 для Бюра Цивільної Оборни (ОСД) на охорону цивільного населення проти летунських нападів. Конгрес ухвалив асиґнацію й фармально поклав відповідальність за цивільну оборону на ОСД. Федеральне Слідче Бюро (ФБІ) заявило, що буде провадити для поліції спеціяльні школи контролювання рухів на вулицях в часі війни в 120 містах стратегічного значіння. Департамент війни подає, що разом з ОСД встановлять ще 6 шкіл для навчання робітників цивільної оборони, як поводитись з хемічною зброєю, примірoм з запальними бомбами.

Праця.

Секретарка праці Перкинс доносить, що годинна зарібна платня фабричних робітників зросла на 1.5 відсотків до нової висоти в 78.1 — на 15 відсотків вище від тогож часу минулого року. Пересічні тижневі години (40.3 годин) були на 4 відсотки більші від минулого року, а тижневі заробітки (32.81) на 2 відсотке вищі.

Директор праці Гилмен заявив, що скоро відбудуться районові робітничі конференції в Філядельфії, Пітсбурґу та в Коломбус, Огайо аби „вести робітничі організації у воєнну підготовку на їх власній основі". Урядові робітничих орґанізацій, представники уряду та представники університетів і каледжів будуть брати участь у конференціях.

Сільське господарство.

Департамент хліборобства подає, що він збільшить закуп яєць аби підтримати риночні ціни нарівні щонайменше на 85 відсотків. Корпорація Товарового Кредиту заявила, що предложить 100,000,-000 бушлів пшениці на продаж, аби допомогти продуцентам скотарських виробів догнати нових вимог продукції. Адміністратор сільсько-господарського ринку Гендерсон подає, що більше як 2,650,000,-000 фунтів сільсько-господарських продуктів на суму $300,-000,000 відправлено до Британії згідно з програмою „ленд-ліз" до дня 1. грудня. Він казав, що війна на Пацифіку не змінила основної програми сільсько - господарського виробництва. „Ми продовжуємо великі закупки аби мати до розпорядимости запаси необхідних продуктів для Британії та Росії".

Кораблі.

Морська Комісія поробила контракти на будову 660 кораблів. Загально замовлено 997 Кораблів Свободи. Директор праці Гилмен запропонував плян завести в корабельно - будівельних заводах в районах Атлянтику, Мексиканського заливу та Великих Озер 6-денну працю, 48 годин тижнево.

Першенство безробітним.

Президент звернувся до Конгресу за $300,000,000 на допомогу робітникам, які тимчасово втратили працю з огляду на обернення цивільної продукції на воєнну, якщо вони є охотні перейти спеціяльний вишкіл для праці у воєнній індустрії. Згідно з програмою робітники діставали би тижнево 60 відсотків звичайного заробітку, але не більше $24 на тиждень протягом 26 тижнів. Федеральний уряд оплачуватиме ріжницю поміж сумою стейтової допомоги на безробіття та 60 відсотками заробітку.

Даблю Пі Ей заявило, що воно виробляє програму звільнення в його ряди тих робітників, які звільнені в наслідок війни й яких не охоплює програма, намічена президентом.

(„Тиждень війни підсумовує інформації, взяті з урядових джерел про події тижня, включаючи пятницю 23. січня").

ДЛЯ ПРИСКОРЕННЯ ОБОРОНИ КРАЮ. — Доналд М. Нелсон (направо), котрого президент іменував начальником ради воєнної продукції. З ним розмовляє Вилієм Г. Гарисон, новий директор воєнної продукції.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й.

На Оборону Краю.

На місячних зборах Братства св. Арх. Михаїла, відділ 211. У. Н. Союзу, що відбулись 11. січня, предсідник В. Карпів згадав за війну і положення, в якому опинився наш край. Вніс, щоб з нашої скромної каси закупити Бонд Оборони на $100, а $10 дати на Американський Червоний Хрест, що, очевидно, одноголосно ухвалено.

Т. Соколовський, секр.

ОФЕНЗИВА В УКРАЇНІ

БЕРН. — Совєти повели сильну офензиву на Україні і вбились клином глибоко в ті території, які дотепер були під німецькою окупацією. Вони зблизились до Дніпропетровська на 19 миль і загрожують цьому містові. Цим клином вони також обійшли німецьку армію, що стоїть здовж азовського побережжя і загрозили її знищенням.

ВІДСТУП БРИТІЙЦІВ ЗПІД БЕНҐАЗІ.

КАЇРО. — Під напором німецьких військ британські війська посунулись на 80 миль на схід від Бенґазі. Британці шукають за відповідним тереном в лібійській пустині, на якім можна булоб звести більшу битву з німцями.

Понад 8,000 кусників металю іде на одну велику літакову машину.

ЩЕ ОДИН ДОКАЗ НА ТЕ, ЯК ПОТРІБНОЮ Є „ІСТОРІЯ УКРАЇНИ" М. ГРУШЕВСЬКОГО

Канадійський місячник „Будучність Нації" з 14. січня 1942. містить таке:

ІСТОРІЯ „ВОЛОКИТІВ, ОРД І БАНД".

Так можнаб перезвати книгу якогось пана В. Е. Алена, "The Ukraine, a History by W. H. D. Allen," котру видали в університетській накладні в Кембридж року Божого 1940. Багато дечого печатається на папері і він все видержує. Неварта над тим застановлятись, колиб не такі гіркі часи і непевність, в котру знова наші „приятелі" покрою Алена хочуть впхати силоміць Україну та її міліони населення і в тій цілі найшли час, гроші і фірму для такого пашквілю, яким є та книга, що шумно зове себе „Історія України" і ще має відбитий український державний знак на своїй окладинці. Має та книга 404 сторін, кілька мап, добрий папір і і повно погорди, незнання, перекручування та понижування всього того, що є дійсною історією України. Почавши від першого слова про „українську мову", котру автор без намислу видно і без жадного доказу просто з мосту зараховує до російської, — аж до тої заяви з серця автора на стор. 387: „Відроджена польська держава буде радше національною державою в союзним відношенню до сусідів, як малаб бути старомодною „державою національностей". Судьба українців є спільною частиною певної долі національностей, що тепер опинилися під комуністичною владою Москви. І доля всіх тих народів мусить бути російською долею в тім змислі, що водотечі великої евразійської низини творять одну географічну і економічну цілість, з котрої булоб недійсно і непрактично змагати вирізувати окремі політично незалежні національні одиниці".

Не диво, що супроти такого заключення в користь „одної неділимої", всі українські національні стремління для закріплення і збудовання власної держави, автор уважає „інтриґою" (ст. 386), а українські армії то для нього „банди-орди — і голодні волокити" (ст. 314/15).

Три тижні геройської боротьби у Львові за волю свого народу і цілу боротьбу від листопаду 1918 до липня 1919 за Галичину, той автор вміє так представити в цілій своїй „історії": „Цілу Галичину занято без надто великого спротиву і після деякої перепалки на вулицях, „Західну Українську Республіку" прогнали зі Львова" — ст. 307.

В цім тоні писана вся та книжка і тільки диво для нас, котрі знають англійців як людей солідних і точних в кожній справі, як такий пашквіль на чотири сотки сторін, прикритий назвою „Україна", міг взагалі появитися з університетської друкарні, та ще до того стародавного наукового міста Кембридж.

Для кого сміх, а для нас сум.

Діють проти нас сили, які виразно і вже тепер, в хвилину прилюдних заяв про право всіх народів на власну незалежність, українському народові ту незалежність сміють прилюдно відмовляти. Проти таких виступів мусимо бути чуйні і з місця виказувати їх шкідливість для загальної справи війни.

ЗАЯВА ПІДСЕКРЕТАРЯ ДЕПАРТАМЕНТУ ВІЙНИ ПРО ПРАВО ПРАЦІ ЧУЖИНЦІВ

Роберт П. Петерсон, підсекретар департаменту війни, приєднався до зростаючої кількости федеральних відповідальних осіб, які жадають від працедавців не відмовляти чужинцям права на працю тільки тому, що вони чужинці.

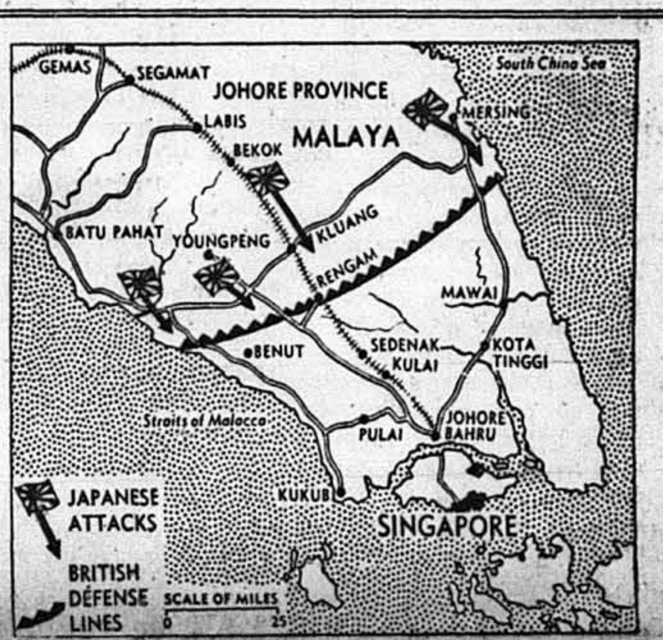
В заяві, виданій через Бюро Публичних Відносин при департаменті війни, Петерсон сказав:

„Недопущення льояльних неґромадян до приватного заняття тому, що вони чужинецького роду, не є американською практикою і є марнотратством праці, некучо-потрібної для воєнного зусилля.

„Переважаюча більшість чужинців в Америці є льояльна тій країні та є охотна старатись якнайліпше допомогти виграти війну. Департамент справедливости заявив, що тільки 3,000 з 5,000,000 чужинецьких громадян в Америці вважаються досить небезпечними для Сполучених Держав, аби їх затримати.

„Переслідування невинних чужинців є звичкою тоталітарних урядів та це тут не буде допущене. Крім того, коли ми потребуємо кожного можливого робітника до кожної можливої машини, це є марнотратство людської сили відмовитись приняти на працю чоловіка ради безпідставного підозріння.

„Тільки у випадку праці по довірочним військовим контрактам вимагається від працедавців одержання дозволу на приняття чужинців. Перегляд виказує, що відкинуто тільки малий відсоток".

ПОЧАЛАСЯ ОБЛОГА „ГІБРАЛЬТАРУ СХОДУ". — Боєва лінія, на якій британські війська ставили останній опір японцям на маляйському півострові. Тепер ці війська зіпхані на остров Сінґапор, котрого твердиня вважається ключем до морського руху на південно-західнім Пацифіку.

БАЛЬОНИ.—У цій великанській бальоновій салі в фабриці Файерстона в Акроні, Огайо, будуть незадовго продукувати масово баражові бальони. Наповнені бальони направо вже готові до висилки. Наліво, викінчування бальонів.

Жіноча Сторінка

ОБОВЯЗКИ РОДИЧІВ

Частіше говоримо та пишемо про обовязки родичів ніж про їхні права; про це, що родичі винні дітям, а не про це, що можпа їм з дітьми зробити, чи чого від них сподіватися. Необмежена батьківська влада, що колись робила батька паном життя та смерти своїх дітей, через століття та цивілізації скорчилася до цеї міри, що на наш вік припали вже лиш скромні її останки. І по змісті скупа і в часі обмежена. Бо право бере дитину у свою опіку від перших хвилин її народження і накладає на батьків обовязки, яким вона мусить повинуватися. Не можна родичам безкарно покинути дитину, наражати її на брутальну поведінку, згіршення чи каригідне занедбання, навіть у дошкільному віці, коли то весь тягар піклування та виховання дитини лежить лиш на родичах і школа та церква не відтяжили ще їх беручи на себе частину виховної праці.

Коли додати, що ще на довгі роки після цього, як дитина піде у школу моральні та матеріяльні обовязки родичів скорійш зростають ніж маліють — видається, що родичами можуть бути або люди легкодушні, які не здають собі справи з цього, що їх чекає, або великої міри ідеалісти, що вирікаються особистого життя ради виховання своїх нащадків. Тимбільше, що принявся погляд, який голосить, що домагання, які ставить сьогодня до родичів суспільність та держава є більшими ніж колись, а життеві обставини тяжчими.

Нерідко чуємо, як ці, що дочекались третього покоління, прирівнюють повинности, які вони мали у відношенню до своїх дітей з цими, що вимагаються тепер для виховання їх внуків, і находять ці останні над міру тяжчими. Хто — крім лікарів — знав колись стільки про гиґієну, скільки вимагається тепер від кожної мами? Хто чував, щоб так заходитися біля дитинячої поживи, добирати ріжні роди ярин, овочів, каш та інчих, як це сьогодня діється в ділянці віджиВлювання дітей? От, ледви дитина дістала зуби — їла це, що ціла родина і ніхто надто не журився цим, що сам факт, що дитина росте та товстіє, не є ще признакою її здоровся та правильного розвою. Хто визнавався на цім, що дитинячий організм потребує ріжних складників, які кріпилиб його відпорність на недуги, не перетяжували та нищили жолудка, серця та інших внутрішних організмів? А всі модерні досліди над умовим розвоєм дитини, над цим, як малощо не від перших місяців життя формується дитини вдача, характер, здібности, і як несвідомість цих справ та зла поведінка по стороні родичів може у зарані звихнути, а то й змарнувати дитину? Тут віками тривав погляд, що дитина наче звірятко росте після одних і цих самих, нескладних природних прав, їсть, спить, бавиться та вередує і — нічим тут запрятувати собі голови.

Правда, цього роду повинности супроти дітей зросли незвичайно на протязі останніх десяток літ. Їх ми назвалиб такими, що вимагають від родичів перш за все вкладу їхнього розуму та серця, а зросли вони коштом цього, що змаліли інші обовязки: матеріяльні. Зокрема у такому устрою і серед таких обставин, як маємо тут в Америці — діти можуть навіть вивчити фах, чи завершити освіту при дуже малій, а то й ніякій матеріяльній помочі родичів. Система вечірних шкіл дає молоді можливість зарібкувати у часі студій, безліч усяких „скалершипс" майже виключає таке, щоб справді спосібна та запопадлива молода людина не мала способу в життю чогось добитись.

Крім цього американський суспільний осуд є того роду, що родичі — незалежно від цього, до якої громадянської кляси себе зачисляють — не мають обовязку поносити надзвичайних жертв на високу освіту дитини, якщо вона не має вимаганих для цього здібностей. Цілком інакше як в Европі, де „попихати" нездібну дитину через середню, а то й вищу школу, є амбіцією т. зв. родичів з інтелігенції, бо вміщення її у ремісничій чи іншій професії вважалосяб зіпхненням дитини і цілої рідні ступінь нижче у суспільній гієрархії. В Америці, де перш за все дивляться на це, що людина вміє, а не чого її вчили, що потрафить сама зробити, або наскільки ліпше, чим інші — рід заробкування не рішає про місце, яке чоловікови належиться серед суспільности. Молодь має до вибору десятки цікавих професій, що можуть дати їй вдоволення та заробіток без університетських дипломів, і нагоду заповнити самоосвітою недостачі шкільної освіти.

Такі установи, як посаг чи віно, при досягненні повнолітности чи з нагоди подружжя, в Америці вважаються пережитком. Незалежно від маєткового стану родичів, молоді люди — хочаб на початок — мають амбіцію полягати на власні сили і починають самостійне життя на своїх ощадностях та зарібках. Виводиться таке наставлення з цього, що родинне майно по найбільшій части буває заанґажоване у торговлі чи грошевих інтересах, і не дається ділити та роздавати без шкоди для цілости. „Ми не дбаємо за ваші гроші; ідіть та майте good time" — це популярна опінія американської молоді про майно родичів.

Щож ввиду цього винні родичі дітям?

З цього, що на цю тему подибала я дотепер в американській виховній літературі, найбільше подобалася мені „програма" для родичів, що її подає Дороті Томпсон у своїй книжці "Political Guide". Родичі винні дітям здоровля і здорову, невибагливу поживу. Дім, у якому не булоб місця на свари та заколоти. Атмосферу, повну почувань та родинного вирозуміння. Освіту, до того місця, звідкіля дитина може вже сама у власних силах її продовжати, чи коли цей обовязок перебере на себе якась суспільна установа. Але найважніше за все — примір поведінки, який дитина з гордістю наслідувалаб ціле життя.

Бачимо, що ці обовязки ставлять родичів на незвичайно почесне та відповідальне місце, бо від їх впливу узалежнюється характер та моральну вартість дитини. Американський устрій не лиш не відбирає тих обовязків від родичів за взором тоталітарних держав, але надає їм подвійне важного та ідейного змісту. Щоб подолати цим обовязкам — родичі не мають потреби ставати мучениками свойого призначення, ці вирікатися усього особистого, що їм від життя належалосяб. Розум та серце — це все, що вони винні своїм дітям.

Клявдія Олесницька.

ВЖЕ НЕВАЖНИЙ. — Ця відзнака („бедж") для тайної служби американської армії, видана підчас першої світової війни, нині вже уневажнена.

На Тему: Чоловіки й Жінки

ЖІНКИ ТИСНУТЬСЯ НА ВИПЕРЕДКИ

Доносять з Лос Анджелес, у Каліфорнії, що сотки жінок і дівчат стараються дістати на роботу до фабрик літаків у Бербенку. Заряд фабрики вже приймає жінки, які мають відповідні кваліфікації. Таке роблять фабрики Віґа, Локгід, Доґлес та Волті.

Жінки заманює на цю роботу з одного боку бажання гарного заробітку, бо в летничих фабриках початкуючі робітниці беруть по 60 центів на годину, а з другого боку бажання прислужитися обороні краю.

УСПОКОЮЮТЬ ЖІНОК

Рада воєнної продукції запевняє жінок, що не дивлячися на те, що війна певно потягне за собою деяку недостачу вовни, жінки певно будуть добре зодягнені.

І не лише буде досить теплої одежі, але й моди певно будуться держати.

ТОНКІ ЧИ ГРУБІ?

Департамент рільництва зробив розслід над величиною й вагою жінок. Розсліди ведено в 7 стейтах і Дистрикті Колумбії. Змірено й зважено 14,698 жінок понад 18 літ життя.

Показалося, що пересічна американська жінка зовсім не є така тонка, як це звичайно думається. Пересічна американська жінка має 5 стіп і 3 цалі висоти й 133 і пів фунта ваги.

Поміри роблено на те, щоб обрахувати, скільки треба всякої матерії на зодягнення жіноцтва.

НОВІ ДІЛЯНКИ ДЛЯ ЖІНОК

Як кажуть телеграфічні підприємства, в одному Ню Йорку будуть відкриті для женщин понад 3,000 місць, переважно післанців для розношення депеш.

Женщини працювали в цій ділянці вже давніше, але в 1909. році вийшов в нюйорському стейті закон, котрий забороняє вживати женщин для розношення телеграфічних депеш. Незадовго мають ухвалити поправку цього закону. Як у попередну війну, так і в цю, жінки почали займати місця мужчин у цій ділянці, як мужчин стали кликати до військової служби.

ПОКІНЧИЛИ ШКОЛУ В ШПИТАЛІ

Двом дівчатам: 17-літній Фені Амато й 13-літній Телмі Рід, дала шкільна влада міста Ню Йорку свідоцтво покінчення публичної школи, хоча вони не ходили до школи, від літ перебуваючи в шпиталі. Вони вчилися в шпиталі приватно.

Телма Рід, муринка, лікується в шпиталі на скривлення хребетного стовпа, вже пять літ. Фені Амато, хора на сухоти, перейшла досі 35 операцій.

ЖІНКИ ЗА ВЛАСНИМИ ГОРОДАМИ

Жіночий Фармерський і Городовий Союз рішив на своїм річнім зборі, що відбувся оноді в Ню Йорку, почати рух за те, щоб жінки управляли самі власну городину й давали її своїм родинам.

Бесідниці на цій конференції звертали жінкам увагу спеціяльно на таку ярину, що й багата в вітаміни і може прикрашувати город, як наприклад рубарб і червона капуста.

І ТУТ ВИПИРАЮТЬ ЧОЛОВІКІВ

На зборах організації „супер-маркетів" у Шікаго ствердженo, що жінки справляються добре при „чекованні" закупів у „супер-маркетах". Президент організації навіть сказав, що вони працюють краще від мужчин, котрих вони стали заступати.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — На річних зборах Тов. „Зоря", від. 69., котрі відбулися 17. січня, вибрано новий уряд на 1942. рік як слідує: Й. Забавчук, предс.; В. Стецко, заст.; М. Ликтей, секр.; І. Єдинак, заст.; І. Мартинець, кас.; Д. Крицун, заст.; контрольори: Е. Парницький і Н. Ковбасник; тростіси: С. Назаревич і С. Слива; опікуни хорих: І. Дмитрів і І. Єдинак; прапорщики: І. Бобецький, Й. Комарницький і І. Макар; господар галі: М. Левко. Адреса секретаря: Michael Lyktey, 1211 Simpson St., Bronx, N. Y.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в неділю, 8. лютого, в год. 12:30 пополудні, в церковній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Петро Сенбків, пр.; М. Фединський, кас.; Андрій Болнарчук, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301., відбудуться в неділю, 8. лютого, в парохіяльній сали, 1944 В. Ірі вул., зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на ці збори. Ті члени, що довгують ще за минулий рік, як не вирівнають свого довгу, будуть в лютім суспендовані. Минулого місяця було проголошено помилково, що Товариство закупило два бонди оборони по сто долярів; має бути, що на річних зборах рішено закупити три бонди по сто долярів. — За уряд: А. Семчук, предс.; К. Ґавлічинський, кас.; М. Горний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102., відбудуться в неділю, 8. лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Калич і Вест 7. ул. Проситься кожного члена, щоби старався вирівнати свої вкладки. На річних зборах 4. січня вибрано новий уряд такий: Юрій Гірняк, предс.; Вол. Форемний, заст.; Микола Бусько, секр.; В. Жук, заст.; Дмитро Дорош, кас.; Лука Котович, заст.; контрольори: Дмитро Шмагала, Микола Декан і Микола Олексик; надв. хорих: Стефан Білик, Андрій Угрин, С. Біґановський, Петро Пацула, Василь Поплик і Василь Піндур; делеґати до Злуч. Організацій: Василь Жук і Йосиф Ґбур. — Nicholas Busko, секр. Адрес: 9114 Fuller Ave.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 26. січня 1941. року померла молода членкиня Укр. Зап. Тов „Дністер", від. 361. У. Н. Союзу в Ню Йорку,

КАТЕРИНА КІЙ.

Покійна прожила 39 літ. Родилась 16. січня 1912. року в місті Ню Йорку. Вступила до У. Н. Союзу у вересні 1940. р. Оставила в смутку мужа Михайла і малого синка Михася.

Похорон відбувся в пятницю, 30. січня, з дому жалоби, 109 Gelstone Ave., Brooklyn, у год. 9. рано до церкви св. Юрія, при 7. ул. у Ню Йорку.

Хай земля буде Їй пером!

Петро Кучма, секр.

ТАРЗАН, ч. 496. Розбишаки.

Вилієно порішив на якийсь час вдержати Тарзана при житті. Хто зна, може він опісля дасться наклонити до піратства.

Моряки переносили тепер золото з купецького корабля на піратський. А опісля на купецький корабель поставлено іншу залогу.

Більшість палядинців порішила приступити до піратів. Їм залишались лише дві можливости: Бути невільниками, або ставати піратами.

Скоро моряки обох тих кораблів зіллялись в одну розбишацьку банду, яка вибиралась по морю плюндрувати все, що попаде.